

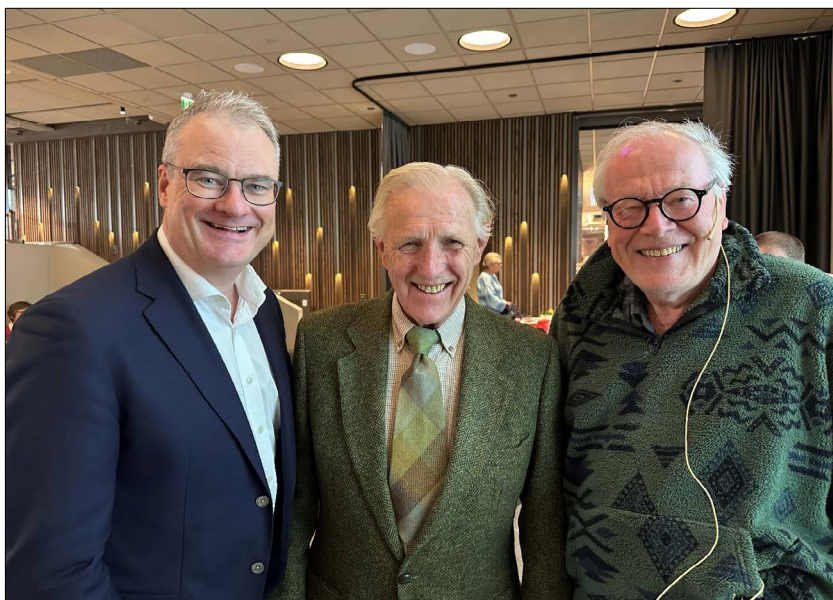
Ibsen og helse

Michael 2026; 23: 336–338

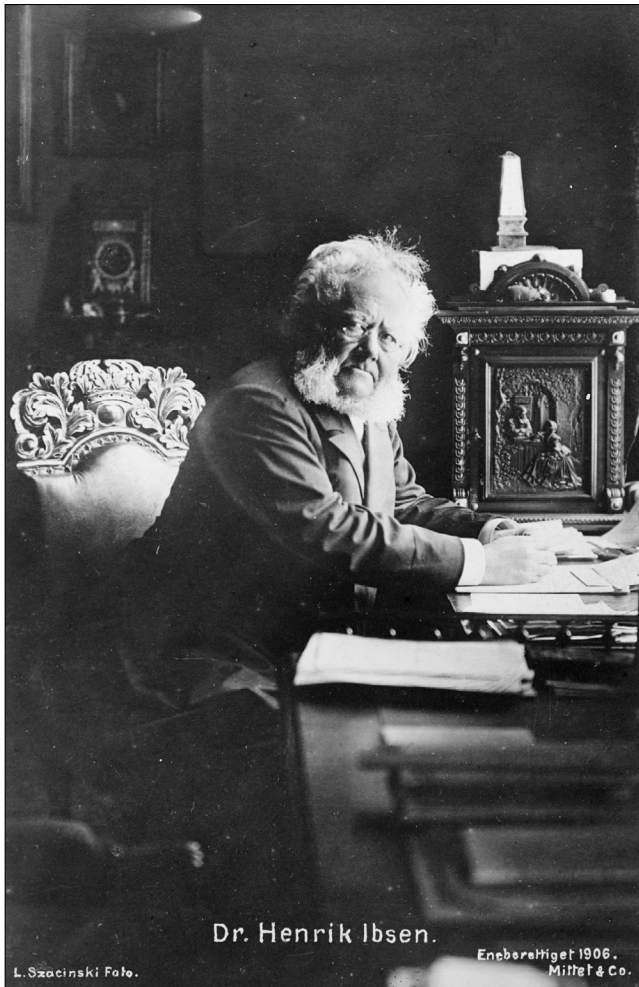
doi: 10.5617/michael.13608

Hvordan påvirket sykdom Henrik Ibsens liv og forfatterskap, og hvilken rolle spiller legene i hans dramatikk?

Helsehistorisk forum arrangerte 7. mai 2026 et seminar viet Henrik Ibsen og hans forhold til helse og sykdom. Innleggene ble holdt av Erik Henning Edvardsen, Kristian Ree og Jan Frich, som belyste temaet fra ulike perspektiver (figur 1).

Figur 1. Foredragsholderne Jan Frich, Kristian Ree og Edvard Henning Edvardsen. Foto: Erlend Hem

Figur 2. Henrik Ibsen i arbeidsværelset i Arbins gate 1 (nå Henrik Ibsens gate 26) i Kristiania i 1898. Her bodde han de siste elleve årene av sitt liv og skrev sine to siste skuespill, John Gabriel Borkman og Når vi døde vågner. Foto: Hulda Szacinski/Oslo museum/Digitalt museum.

Seminaret ble raskt fulltegnet og ble derfor gjentatt 11. mai. Arrangementet startet med en omvisning i Ibsens siste bolig i Henrik Ibsens gate 26 (figur 2). Deretter fortsatte deltakerne til Legenes hus på Christiania Torv for foredrag om Ibsen og helse.

Seminaret åpnet med et innlegg av Erik Henning Edvardsen, som arbeidet ved Ibsenmuseet i 25 år, de fleste som museumsleder. Han fortalte blant annet om Ibsens kjøp av et galvanoelektrisk magebelte på postordre i 1897. Til tross for advarsler fra leger lot Ibsen seg friste av reklamen for beltet, som ble markedsført som et universalmiddel mot ulike plager. Senere ble bestillingen utnyttet kommersielt, og Ibsens navn ble misbrukt i et stort antall avisannonser for produktet i årene 1900 til 1905.

Ibsens legeskikkelser

Kristian Ree, pensjonert hudlege, tok for seg legeskikkelsene i Ibsens dramatik og hvordan disse er blitt tolket. I 1975 publiserte Ree artikkelen *Ibsens legeskikkelser* i *Tidsskrift for Den norske lægeforening*. Foredraget hadde derfor tittelen *Ibsens legeskikkelser – 50 år etter*.

Ibsens skuespill inneholder ti leger og én som bare omtales. Flere av dem spiller sentrale roller i forfatterskapet. De tre viktigste er dr. Stockmann i *En folkefiende* (1882), dr. Rank i *Et dukkehjem* (1879) og dr. Wangel i *Fruen fra havet* (1888).

Ibsens helse

Jan Frichs innlegg handlet om Ibsens egen helse i hans siste leveår. På grunn av manglende journalmateriale må rekonstruksjonen bygge på indirekte kilder som brev, avisomtaler og senere nedtegnelser. Analysen tyder på at Ibsen fikk sitt første hjerneslag i 1900, etterfulgt av nye slag i 1901 og 1903. Dette førte til gradvis funksjonssvikt med lammelser, språkvansker og kognitiv reduksjon.

Ibsen ble behandlet etter datidens beste medisinske praksis, med råd om livsførsel, medikamentell behandling og det vi i dag ville kalle rehabilitering. Den tiltakende helsesvikten gjorde det umulig for ham å fortsette sitt kunstneriske arbeid.

Frich omtalte også de tre legene som behandlet Ibsen i hans siste leveår, blant dem Edvard Bull (1845–1925), som fulgte dikteren tett gjennom de tre siste leveårene, og besøkte ham mer enn tusen ganger.

Seminarer illustrerte hvordan medisinske perspektiver kan kaste lys over både Ibsens liv og forfatterskap. Hans liv og verk fremstår ikke bare som kulturhistorie, men også som en inngang til å forstå sykdom, behandling og legepraksis.

En redigert versjon av seminarer er tilgjengelig på Helsehistorisk forums nettside.

Erlend Hem
erlend.hem@lefo.no

Erlend Hem er instituttsjef i Legeforskningsinstituttet, professor ved Universitetet i Oslo, styreleder i Helsehistorisk forum og redaktør i Michael.